

TRANSFORMACE OBČANSKÝCH SDRUŽENÍ JAKOU FORMU ZVOLIT?

Lenka KOHOUTOVÁ

poslankyně PSP ČR, kohoutoval@psp.cz

***Anotace:** Stanovení možnosti změny sdružení vzniklých podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů ve znění pozdějších předpisů, na obecně prospěšné společnosti je nástrojem k řešení situace sdružení, která se stala poskytovateli služeb nikoliv svým členům, ale veřejnosti, a to zejména sociálních služeb, a svou činností se tak dostala do postavení, které odporuje pojetí sdružení dle zákona č. 83/1990 Sb. Vzhledem k dopadu činností těchto sdružení na široký okruh příjemců jejich služeb není možný postup, kdy by ministerstvo vnitra rozhodovalo o rozpuštění takových sdružení. Navrhuje se proto umožnit přeměnu těchto sdružení na obecně prospěšné společnosti.*

Současný stav

Dne 19. 2. 2013 přehlasovala Poslanecká sněmovna návrh zákona vrácený Senátem a odhlasovala změnu zákona v původním znění, tedy bez senátního pozměňovacího návrhu, který požadoval, aby k transformaci sdružení došlo již při nadpolovičním souhlasu členů sdružení. Změna zákona začne platit bezprostředně po jeho vyhlášení.

Návrh změny zákona

Návrh na přeměnu právní formy občanských sdružení na obecně prospěšné společnosti vychází ze zcela konkrétní potřeby. V průběhu devadesátých let vzniklo mnoho občanských sdružení, která na svém počátku měla opravdu za cíl pomoci pouze svým členům, které sdružovala. Nutno také dodat, že forma občanského sdružení byla, a stále je, tou nejjednodušší formou, a proto byla také často zvolena. V průběhu let se ale mnoho sdružení profesionalizovalo a jejich činnost i potřeby doznaly velkých změn. Tato sdružení začala poskytovat služby lidem i mimo svoji členskou základnu, přidala se i podnikatelská činnost. V tento moment se ale právní forma občanského sdružení stává nejenomže nevhodnou, ale je již v rozporu se Zákonem o sdružování.

Řešením, jak tento stav napravit, je právě návrh změny zákona o sdružování občanů. Jeho podstatou je vymezení, že změna právní formy neznamená zánik sdružení, ale představuje pouze změnu jeho vnitřních právních poměrů. Tímto se předejde ztrátě historie sdružení, která je důležitá při žádání dotací nejen z evropských fondů.

Vzhledem k závažnosti postupu, kdy dochází k přeměně sdružení na jinou právní formu, která neumožňuje členský poměr, se navrhuje jako podmínka, aby s takovou změnou vyslovili souhlas všichni členové sdružení, neboť se jedná o výrazný zásah do jejich práva na sdružování. Souhlas všech členů je rovněž nástrojem k tomu, aby se vyloučila možnost zpochybnění rozhodnutí o změně právní formy sdružení podáním žaloby nesouhlasícího člena podle § 15 zákona č. 83/1990 Sb. na neplatnost rozhodnutí o této změně. Jako pojistka proti neodůvodněnému blokování přeměny občanského sdružení se navrhuje zakotvit možnost sdružení (orgánů či funkcionářů oprávněných jednat za sdružení) podat návrh k soudu, aby ten nahradil souhlas člena sdružení, jestliže člen sdružení nemá vážný důvod s přeměnou nesouhlasit. Bude se jednat o žalobu podle § 80 písm. b) občanského soudního řádu, které soud vyhoví jen, existují-li ospravedlnitelné důvody pro změnu právní formy.

K provedení změny právní formy se navrhuje její provedení formou rozhodnutí, které bude mít náležitosti zakládací listiny obecně prospěšné společnosti a které určí osoby, jimž bude náležet postavení zakladatelů obecně prospěšné společnosti, dále je povinnou náležitostí rozhodnutí určení osob, které budou členy správní rady, a určení ředitele, a toho z toho důvodu, aby byla právnická osoba po změně právní formy plně funkční. Uvedené rozhodnutí jako významný zásah do právní existence sdružení by mělo mít formu notářského zápisu.

Pro provedení změny sdružení na obecně prospěšnou společnost se navrhuje **omezená lhůta, a to do doby nabytí účinnosti nového občanského zákoníku.**

Dále se navrhuje zakotvit povinnost sdružení podat návrh na zápis změny právní formy do rejstříku obecně prospěšných společností, a to ve lhůtě 90 dnů od vydání rozhodnutí. V případě, že lhůta není dodržena, nebude již možné na základě téhož rozhodnutí o změně právní formy nechat změnu právní formy zapsat. Cílem je, aby sdružení, které se již jednou rozhodne pro změnu právní formy, tyto kroky co nejdříve realizovalo.

Zakládá se povinnost obecně prospěšné společnosti informovat o zápisu změny právní formy do 30 dnů od zápisu změny právní formy do rejstříku, a to z důvodu, aby věřitelé, kteří se domnívají, že procesem, při kterém došlo ke změně právní formy, byla zkrácena jejich práva, mohli učinit příslušné kroky v souladu s platným právním řádem. Zajišťuje se tím také informovanost věřitelů, že subjekt, který má vůči nim závazky, změnil svůj název, případně sídlo. Navrhuje se stanovit oznamovací povinnost ředitele obecně prospěšné společnosti. Ministerstvo vnitra údaj o změně právní formy vyznačí v evidenci občanských sdružení.